IX kadencja

SEJM RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

KANCELARIA SEJMU
Biuro Komisji Sejmowych

PEŁNY ZAPIS PRZEBIEGU POSIEDZENIA

■ **Komisji Polityki Senioralnej**
(nr 16)
z dnia 18 maja 2021 r.

Pełny zapis przebiegu posiedzenia

Komisji Polityki Senioralnej (nr 16)

18 maja 2021 r.

Komisja Polityki Senioralnej, obradująca pod przewodnictwem poseł **Joanny Borowiak (PiS)**, przewodniczącej Komisji, rozpatrzyła:

– informację ministra zdrowia na temat realizacji programu szczepień dla osób w wieku 60 plus,

– informację na temat ochrony osób starszych przed oszustwami oraz bezpieczeństwa seniorów w cyberprzestrzeni i zagrożeń dla seniorów wynikających z rozwoju technologii informatycznych,

– propozycje tematów kontroli do planu pracy Najwyższej Izby Kontroli na 2022 rok.

W posiedzeniu udział wzięli: **Anna Goławska** podsekretarz stanu w Ministerstwie Zdrowia, **Lidia Ułanowska** dyrektor Departamentu Polityki Senioralnej Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej, **Mariusz Cichomski** dyrektor Departamentu Porządku Publicznego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, **Robert Kośla** dyrektor Departamentu Cyberbezpieczeństwa w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów, **Piotr Kulesza** zastępca dyrektora Biura Prewencji Komendy Głównej Policji, **Małgorzata Zwiercan** sekretarz prezesa Rady Ministrów w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów, **Jerzy Płókarz** prezes Krajowego Sztabu Ratownictwa Społecznej Sieci Ratunkowej, **Kordian Kulaszewicz** prezes Fundacji Adaptacja, **Katarzyna Wieczorowska-Tobis** i **Rafał Sapuła** stali doradcy Komisji.

W posiedzeniu udział wzięli pracownicy Kancelarii Sejmu: **Elżbieta Przybylska**, **Grażyna Kućmierowska**, **Małgorzata Adamczuk** – z sekretariatu Komisji w Biurze Komisji Sejmowych.

Przewodnicząca poseł Joanna Borowiak (PiS):

Dzień dobry. Otwieram posiedzenie Komisji Polityki Senioralnej. Witam wszystkich państwa – posłów, którzy są z nami na posiedzeniu Komisji, oraz łączących się zdalnie. Witam również gości obecnych na dzisiejszym posiedzeniu: panią Annę Goławską, podsekretarza stanu w Ministerstwie Zdrowia; panią Małgorzatę Zwiercan, sekretarza prezesa Rady Ministrów; panią Lidię Ułanowską, dyrektora Departamentu Polityki Senioralnej w Ministerstwie Rodziny i Polityki Społecznej. Witam również gości biorących udział zdalnie: pana Mariusza Cichomskiego, dyrektora Departamentu Porządku Publicznego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji; pana Roberta Koślę, dyrektora Departamentu Cyberbezpieczeństwa w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów; insp. Piotra Kuleszę, zastępcę dyrektora Biura Prewencji Komendy Głównej Policji; pana Jarosława Kieszka, dyrektora Centrum e-Zdrowie; pana Piotra Węcławika, dyrektora Departamentu Innowacji w Ministerstwie Zdrowia. Witam również bardzo serdecznie naszych stałych doradców Komisji – panią Katarzynę Wieczorowską-Tobis oraz pana doktora Rafała Sapułę. Witam serdecznie pana Jerzego Płókarza, przedstawiciela Krajowego Sztabu Ratownictwa Społecznej Sieci Ratunkowej.

Informuję, że posiedzenie zostało zwołane przez marszałek Sejmu na podstawie art. 198j ust. 2 regulaminu Sejmu i będzie prowadzone z wykorzystaniem środków komunikacji elektronicznej umożliwiających porozumiewanie się na odległość. Przypominam, że zgłoszenia do zabrania głosu w dyskusji przez posłów uczestniczących zdalnie w posiedzeniu należy zgłaszać poprzez czat w aplikacji po zalogowaniu się do pokoju

wideokonferencyjnego Komisji. Państwo posłowie doskonale o tym wiedzą. Jednocześnie informuję, że posłowie członkowie Komisji obecni na sali głosują przy użyciu urządzenia do głosowania za pomocą legitymacji poselskiej, wówczas nie logują się w systemie komunikacji elektronicznej i nie używają tabletów. To tylko dla przypomnienia.

Szanowni państwo, przystępujemy do stwierdzenia kworum. Bardzo proszę o przygotowanie głosowania. Proszę państwa posłów o naciśnięcie dowolnego przycisku celem potwierdzenia obecności na posiedzeniu Komisji. Tradycyjnie prośba, aby przekazać informację o kworum, ale nie zamykać głosowania z uwagi na to, iż ktoś jeszcze może chcieć dołączyć do nas w trakcie posiedzenia. Mam informację o kworum.

Przystępujemy do realizacji porządku dziennego, który przewiduje trzy punkty – rozpatrzenie informacji ministra zdrowia na temat realizacji programu szczepień dla osób w wieku 60 plus. Punkt drugi – rozpatrzenie informacji na temat ochrony osób starszych przed oszustwami oraz bezpieczeństwa seniorów w cyberprzestrzeni i zagrożeń dla seniorów wynikających z rozwoju technologii informatycznych. Tutaj będzie referował przedstawiciel Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz ministra cyfryzacji. W punkcie trzecim mamy rozpatrzenie propozycji tematów kontroli do planu pracy Najwyższej Izby Kontroli na 2022 rok.

Bardzo proszę panią minister Annę Goławską o przedstawienie informacji ministra zdrowia na temat realizacji programu szczepień, ze szczególnym uwzględnieniem osób w wieku 60 plus. Bardzo proszę, pani minister.

Podsekretarz stanu w Ministerstwie Zdrowia Anna Goławska:

Pani przewodnicząca, szanowni państwo posłowie.

Od początku realizacji programu szczepień bardzo duży nacisk kładziony jest na osoby starsze powyżej 60. roku życia, ze względu na fakt, że to są osoby najbardziej narażone na ewentualne negatywne skutki zakażenia koronawirusem oraz na ryzyko zachorowania. Od 15 stycznia ruszyła rejestracja na szczepienia przeciw COVID-19 dla seniorów, którzy ukończyli 80 lat. W dniu 18 stycznia rozpoczęto szczepienia fazy pierwszej dla pensjonariuszy domów pomocy społecznej, pacjentów zakładów opiekuńczo-leczniczych, zakładów pielęgnacyjno-opiekuńczych i hospicjów. Szczepienia były wykonywane na miejscu w placówkach, więc osoby starsze, schorowane nie musiały przemieszczać się do punktów szczepień. Od 22 stycznia na szczepienia mogły rejestrować się osoby powyżej 70. roku życia. W dniu 25 stycznia rozpoczęto szczepienia osób w wieku 80+ oraz 70+. W dniu 27 stycznia ogłoszono dodatkowe nabory na zespoły wyjazdowe szczepiące, żeby w jeszcze większym stopniu zaopiekować się osobami starszymi, które nie miały możliwości samodzielnie dotrzeć do punktu szczepień. Takich dodatkowych wyjazdowych punktów zarejestrowano 100 w całym kraju.

Z kolei 31 stycznia wydano wytyczne dla podmiotów prowadzących szczepienia przeciwko COVID-19, aby w placówkach i podmiotach, o których mowa w ustawie o pomocy społecznej, doprecyzowano grupy w ramach szczepień w etapie 0 i 1, aby osoby zatrudnione w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej również mogły się zaszczepić. Chodziło również o pracowników regionalnych ośrodków polityki społecznej, powiatowych centrów pomocy rodzinie, ośrodków pomocy społecznej, centrum usług społecznych, placówek specjalistycznego poradnictwa, ośrodków wsparcia, dziennych domów pomocy czy schronisk dla bezdomnych. Do szczepień na pierwszym etapie zostali również uprawnieni pensjonariusze domów pomocy społecznej, placówek świadczących opiekę całodobową. Zaszczepiliśmy osoby w podeszłym wieku, przewlekle somatycznie chore, psychicznie chore, niepełnosprawne intelektualnie lub fizycznie.

Pomiędzy 10 a 11 marca rozpoczęto rejestrację na szczepienia pacjentów przewlekle chorych grupy 1b oraz osób w wieku 65–69 lat. Do grupy 1b należały osoby, które były zdiagnozowane onkologicznie i oczekiwały na leczenie, były po leczeniu chemioterapią lub radioterapią, osoby po transplantacji, zakwalifikowane do transplantacji i wentylowane mechanicznie oraz osoby dializowane. 15 marca wznowiono proces szczepienia pierwszą dawką pacjentów ZOL, ZPO, hospicjów, domów pomocy społecznej, również osób zatrudnionych w tych placówkach. 18 marca rozpoczęła się rejestracja na szczepienie osób w wieku 62–64 lat, a 20 marca zapadała decyzja o przyspieszeniu rejestra-

cji na szczepienia i uruchomiono rejestracje dla osób powyżej 60. roku życia. 25 marca wznowiono zapisy seniorów powyżej 70. roku życia.

Mieliśmy problem ze szczepionkami Pfizer. Były dedykowane dla osób powyżej 70. roku życia, w związku z tym musieliśmy ponownie ogłosić i zachęcać osoby starsze, które nie miały szansy wcześniejszego zapisania się na szczepienie. 30 marca podjęto decyzję o przyspieszeniu realizacji Narodowego Programu Szczepień. Decyzja została podjęta w oparciu o zapowiadane duże dostawy szczepionek w drugim kwartale. Zwiększone dostawy pojawiły się w kwietniu, natomiast nie wszystkie dostawy były w takiej wysokości, jaką zapowiadali dostawcy, więc w pewnym momencie proces szczepień uległ trochę spowolnieniu.

W dniu 2 kwietnia uruchomiono dodatkowe pół miliona terminów szczepień dla osób powyżej 60. roku życia. W tym momencie osoby, które były zapisane na późniejsze terminy, czyli majowe, otrzymywały SMS i telefony, były zachęcane do przyspieszenia terminu szczepienia i zapisania się na wcześniejszy termin. Sporo osób zdecydowało się, natomiast seniorzy w mniejszych miejscowościach nie chcieli skorzystać, ponieważ to wymagało zmiany punktu szczepień i dojechania do dalszej miejscowości niż ich najbliższy lekarz podstawowej opieki zdrowotnej.

Jeżeli chodzi o organizacje punktów szczepień, zapewniony jest dojazd do punktów szczepień dla osób, które nie mają możliwości dotrzeć samodzielnie. Takie dojazdy organizują samorządy gminne. Oprócz tego jest możliwość skorzystania z dojazdu do pacjenta w sytuacji, kiedy nie ma on możliwości przemieszczania się. W ostatnim czasie zostały utworzone jednostki mobilne szczepiące, w których uprawnione osoby chodzą do ludzi i szczepią. Tutaj preferujemy jednodawkową szczepionkę Johnson&Johnson, aby nie trzeba było przyjmować drugiej dawki.

W dniu 30 kwietnia została podjęta decyzja o priorytetowym potraktowaniu osób z niepełnosprawnościami. Od 10 maja osoby z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności mogły, w powszechnych punktach szczepień, razem z trzema opiekunami, zaszczepić się bez kolejki i konieczności zapisywania się. Podobnie instytucje, jak warsztaty terapii zajęciowej, mają możliwość umówienia zespołu szczepiącego, żeby przyjechał na miejsce i zaszczepił osoby przebywające tam, włącznie z personelem, analogicznie jak było w domach pomocy społecznej. Z kolei w majówkę odbyła się akcja „Zaszczep się na majówkę”. Zostały rozstawione mobilne punkty szczepień, gdzie można było przyjść bez zapisywania się i zaszczepić się jednodawkową szczepionką Johnson&Johnson. W ramach tej akcji zaszczepiono 41 tys. osób w ciągu trzech wolnych dni.

W dniu 5 maja wysłaliśmy prośbę do świadczeniodawców podstawowej opieki zdrowotnej, aby zaktywizowali swoich seniorów do szczepienia się. Udostępniliśmy możliwość wygenerowania na stronie gabinet.gov.pl listy pacjentów z informacją, kto z nich został zaszczepiony, kto umówił się na szczepienie, więc była możliwość dotarcia do tych osób, w szczególności starszych, które jeszcze nie skorzystały z zapisania się na szczepienie, żeby zachęcić, wyjaśnić ewentualne wątpliwości i pomóc umówić się na szczepienie.

Prowadzone są też liczne akcje promocyjne, informacyjne, profrekwencyjne, żeby zachęcić jak największą liczbę osób. Bardzo zależy nam na osobach starszych, żeby zaszczepiła się jak największa populacja. Jeżeli państwo mają możliwość rozmowy z takimi osobami, jak najbardziej z naszej strony jest prośba, żeby ich zachęcać do skorzystania ze szczepienia i nabrania odporności.

Aktualnie w ramach Narodowego Programu Szczepień mamy ponad 7 tys. punktów szczepień. Umożliwiliśmy wykonywanie kwalifikacji do szczepienia innym zawodom medycznym niż tylko lekarz czy pielęgniarka po odpowiednim przeszkoleniu. Diagności, farmaceuci, fizjoterapeuci, studenci ostatniego roku medycyny mają możliwość wykonywania szczepienia, dzięki temu mogliśmy znacząco zwiększyć przepustowość punktów szczepień. Na dzień 17 maja pierwszą dawką zostało zaszczepionych ponad 11,5 mln osób, w tym ponad 4,3 mln osób otrzymało również drugą dawkę. Jeśli chodzi o osoby powyżej 60 lat, pierwszą dawkę otrzymało ponad 5,8 mln osób, a drugą dawkę niemalże 3 mln osób. Jeśli chodzi o rozkład wiekowy, to w przedziale 61–70 lat pierwszą dawkę przyjęło ponad 3 mln osób, drugą – ponad 824 tys., w wieku 71–75 lat odpowiednio – ponad 1,2 mln i 879 tys. osób, w wieku 75+ – ponad 1,5 mln i prawie 1,3 mln osób. Jeśli chodzi o procen-

towy udział zaszczepionych, 58% osób powyżej 80. roku życia przyjęło pierwszą dawkę, pomiędzy 70. a 79. rokiem życia – prawie 74% osób i pomiędzy 60. a 69. rokiem życia – ponad 56% osób. Natomiast pełne zaszczepienie otrzymało prawie 51% osób powyżej 80. roku życia, ponad 51% pomiędzy 70. a 79. rokiem życia i nieco ponad 12% osób pomiędzy 60. a 69. rokiem życia. Dziękuję bardzo

Przewodnicząca poseł Joanna Borowiak (PiS):

Bardzo dziękuję, pani minister. Dobra wiadomość jest taka, że ponad 16 mln Polaków zaszczepiło się już przeciwko COVID-19. Również się cieszę, jeśli chodzi o mieszkańców domów pomocy społecznej – 84% mieszkańców DPS zostało zaszczepionych. To też jest bardzo dobra informacja. Przypominam, że szczepienia są dobrowolne.

Natomiast trochę martwi, że 36% pracowników DPS prawdopodobnie nie chce się zaszczepić. Z tego co państwo przedstawili, 5% jeszcze wyraża chęć zaszczepienia. Mam nadzieję, że jak najwięcej Polaków zaszczepi się, dlatego że tylko wtedy uzyskamy zbiorową odporność populacyjną, a chcemy normalnie funkcjonować. To jest szczególnie ważne dla bezpieczeństwa zdrowia i życia seniorów, żeby zaszczepiła się jak największa grupa. Mam nadzieję, że akcje promocyjne, kampanie, które promują szczepienia, przyniosą efekty, że niezdecydowani jednak wyrażą wolę zaszczepienia się przeciwko koronawirusowi.

Bardzo dziękuję pani minister za informację. Zanim otworzę dyskusję, powiem, że jest z nami obecny na sali pan Kordian Kulaszewicz, przedstawiciel prezydium Rady ds. Polityki Senioralnej przy ministrze rodziny i polityki społecznej. Witamy serdecznie, panie Kordianie.

Szanowni państwo, otwieram dyskusję. Czy ktoś z państwa posłów obecnych na sali chce zabrać głos? Bardzo proszę, pani przewodnicząca Paulina Matysiak.

Poseł Paulina Matysiak (Lewica):

Szanowni państwo, mam kilka pytań dotyczących kwestii docierania z informacją do seniorów w temacie szczepień.

W przedstawionej informacji usłyszeliśmy, że są różnego rodzaju kampanie zachęcające, promujące szczepienia. Czy są jakieś kampanie dedykowane szczególnie do osób starszych? W jaki sposób państwo docierają do nich? Mam także pytanie, czy zwiększa się liczba pacjentów w wieku 60+ zapisanych na szczepienia? Mieliśmy informację i załączone pismo ministra do realizatorów świadczeń podstawowej opieki zdrowotnej, żeby zachęcali te osoby. Myślę, że to jest dobry krok, żeby faktycznie porozmawiać ze swoimi pacjentami i zapytać, czy są jakieś wątpliwości? Czy wiadomo już, czy są efekty tych rozmów, jak to wygląda? Czy efekty będą na bieżąco przedstawiane?

Warto też podkreślić, że obecnie młode osoby w wieku 16–17 lat już teraz mogą zapisywać się na szczepienia, a doskonale wiemy, że mnóstwo seniorów nie jest zaszczepionych. Oczywiście, z jednej strony to zapewne wynika z wykluczenia cyfrowego, że nie zawsze mogą łatwo zarejestrować się przez stronę internetową, nie ma kto im pomóc. Podobnie wyglądało, jeżeli chodzi o kwestię przyspieszenia tych szczepień. Wszyscy zdajemy sobie sprawę, że generowanie terminu szczepienia wynikało z dostaw szczepionek, które trafiały do Polski. Wiadomo, że system weryfikował, na kiedy może być szczepienie. Do mnie trafiło dużo głosów osób starszych, które zostały wcześniej zapisane, oczekiwały miesiąc, nie miały zmienionego terminu, pomimo że wiedziały, iż zdecydowanie młodsze osoby otrzymały szczepienie, bo rejestrowały się później, ale wcześniej niż osoby starsze. Pytanie, czy tutaj będzie jakaś weryfikacja? Z tego co widziałam, teraz łatwo można się zarejestrować, praktycznie z dnia na dzień, na szczepienie w wielu miejscach. Chyba że ktoś ewidentnie szuka konkretnej szczepionki, wtedy musi bardziej uzbroić się w cierpliwość i poszukać terminu albo miejsca. Pytanie, czy tutaj będzie coś się działo?

Ostatnia, kluczowa kwestia. Doskonale zdajemy sobie sprawę, że żebyśmy wszyscy byli bezpieczni, pułap wyszczepienia całego społeczeństwa musi być wysoki. Czy jest pomysł, co zrobić z osobami, które nie chcą się zaszczepić? Jak do nich trafiać? Na razie jesteśmy w sytuacji, że umożliwiamy szczepienia dla wszystkich chętnych w różnych grupach wiekowych. Co prawda dzisiaj skupiamy się na osobach starszych, ale wiemy doskonale, że osoby, które chcą się zaszczepić, dotrą na szczepienie. Co będzie w sytuacji,

gdy wszyscy chętni zostaną zaszczepieni? Jak trafiać do tych osób, także seniorów, którzy nie będą chcieli się zaszczepić? Czy jest jakiś pomysł, jak zapewniać nam wszystkim bezpieczeństwo? Dziękuję.

Przewodnicząca poseł Joanna Borowiak (PiS):

Dziękuję, pani przewodnicząca. Cieszę się, bo pani mówiła o rejestracji. To jest tak, że seniorzy nie tylko mogą się zarejestrować na szczepienie poprzez indywidualne konto pacjenta, bo byłoby to bardzo ograniczające, ale bardzo łatwo można się zarejestrować przez infolinię czy w punkcie szczepień, czy nawet w swojej przychodni, do której seniorzy są zapisani. Faktycznie, teraz jest tak, że czas oczekiwania na szczepienie skrócił się bardzo, docierają do nas kolejne transze szczepionek i tych punktów jest bardzo dużo. System jest otwarty, przygotowany, pozostaje tylko chęć.

Czy ktoś jeszcze chce zabrać głos? Czy pan poseł Adamczyk się zgłasza? Bardzo proszę.

Poseł Rafał Adamczyk (Lewica):

Pani przewodnicząca, szanowni państwo, panie posłanki, panowie posłowie. Można spróbować przeprowadzić kampanię promocyjną dla seniorów pt. „Zaszczep się we własnym mieście". Jest bardzo dużo dobrych punktów szczepień zorganizowanych przy współpracy z samorządami. Ja szczepiłem się w Będzinie, jest to zrobione wyśmienicie, wychwalane przez wojewodę. Zatem myślę, że z hasłem „Zaszczep się w swoim mieście" można iść w Polskę. To może przekonać i zachęcić większą grupę osób starszych do szczepień. Dziękuję.

Przewodnicząca poseł Joanna Borowiak (PiS):

Dziękuję, panie pośle, za tę sugestię. Hasło jest dobre, natomiast myślę, że seniorzy szczepią się w swoim najbliższym miejscu i dla nich ma znaczenie, żeby odległość nie była za duża, chociaż każdy ma możliwość wyboru. Jak najbardziej, każda kampania, poprzez którą będziemy mogli docierać i zachęcać skutecznie do szczepienia, jest ważna i cenna.

Bardzo proszę, czy ktoś jeszcze z posłów łączących się z nami zdalnie wyraża chęć zabrania głosu? Nie ma zgłoszeń, w takim razie, bardzo proszę, pan Kordian Kulaszewicz.

Prezes Fundacji Adaptacja Kordian Kulaszewicz:

Pani przewodnicząca, Wysoka Komisjo. *À propos* szczepień, u nas w Gdyni pan prezydent delikatnie zasugerował, że osoby, które są zaszczepione, będą miały pierwszeństwo w różnych aktywnościach. To również zachęciło seniorów do szczepień.

Mam pytanie, pani minister, *à propos* nowych pracowników w DPS czy WTZ. Jak to będzie wyglądało przy nowych pracownikach lub pensjonariuszach, czyli pacjentach czy podopiecznych? Czy będzie separacja? Czy będzie cały czas tak samo, jeśli osoba zostanie zaszczepiona? Czy będzie czas kwarantanny, jeśli ktoś nie zostanie zaszczepiony, czy będzie wchodził normalnie do DPS, ze względu na to, że większa liczba pensjonariuszy jest zaszczepiona? Dziękuję.

Przewodnicząca poseł Joanna Borowiak (PiS):

Bardzo proszę panią minister, żeby odpowiedziała na pytania, które usłyszeliśmy.

Podsekretarz stanu w MZ Anna Goławska:

Jeśli chodzi o kampanie dedykowane osobom starszym, przy okazji wszystkich kampanii staramy się zwracać uwagę i dedykować przekaz dla osób starszych. W prawie każdym spocie występują osoby starsze. Teraz również planujemy zrealizować dedykowaną kampanię dla osób starszych. Była wysyłka ulotek przez pocztę do wszystkich osób, były też roznoszone przez Ochotniczą Straż Pożarną ulotki do osób starszych, które być może nie mają dostępu do systemów informatycznych. Jeśli chodzi o efekty rozmów lekarzy POZ, jest jeszcze za wcześnie, żeby dostrzec dużą skalę, natomiast wiemy, że lekarze rozpoczęli akcję i docierają do swoich pacjentów. Jest jeszcze zbyt wcześnie, aby mówić, że zwiększyła się znacząco liczba zapisanych osób.

Można rejestrować się na szczepienie bezpośrednio w punkcie szczepień i *gros* osób starszych w małych miejscowościach korzysta z tej formy. Punkty szczepień mają swoje terminy wewnętrzne dedykowane dla swoich pacjentów, którzy bezpośrednio u nich

zapisują się na szczepienie. Można dzwonić na infolinię na numer 989, więc to nie jest utrudniony proces również dla osób starszych. Oczywiście są formy internetowe, natomiast one są równoważne i nie ma przeszkód, aby zapisać się w inny sposób niż przez internetowe konto pacjenta, wysyłając SMS czy przez stronę internetową.

Czy jest planowana zmiana terminów dla osób starszych? Cały czas podejmujemy działania, aby osoby starsze przyspieszały swoje terminy. Przede wszystkim lekarze POZ dostali zadanie, aby namawiać swoich pacjentów na przepisywanie się na wcześniejsze terminy szczepień tam, gdzie to jest możliwe. Oczywiście, trzeba powiedzieć, że jednak pacjenci poszukują szczepionki Pfizer czy Moderna, niechętnie szczepią się szczepionką AstraZeneca. Na dzień dzisiejszy większość terminów jest na tę szczepionkę. Trzeba przyznać, że ona cieszy się mniejszą popularnością. Prawdopodobnie wynika to ze złych informacji, które były podawane na początku. Oczywiście one zostały zdementowane przez wszystkie instytucje, które zajmują stanowisko w tym zakresie. Natomiast wydaje się mi, że trudno jest przekonać ludzi do skuteczności tej szczepionki.

Warto też podkreślić, że zmieniliśmy termin podawania drugiej dawki, co prawdopodobnie też było barierą w stosowaniu szczepionki AstraZeneca. Wcześniej było 12 tygodni, teraz jest 7 tygodni, więc mam nadzieję, że to też zachęci do szczepienia się tą szczepionką. Trzeba podkreślić, że ona jest pełnowartościowa, bezpieczna, skuteczna jak wszystkie inne szczepionki, więc nie należy się jej obawiać.

Jeśli chodzi o pomysły, jak zachęcać starsze osoby, wydaje mi się, że cały czas trzeba budować przekaz, iż szczepionki są bezpieczne, że w trosce o własne dobro i swojej rodziny należy się zaszczepić. Będziemy cały czas to podkreślali i na każdym kroku informowali o tym. Prosimy również wszystkie instytucje, które mają styczność z takimi osobami, aby cały czas kierowały przekaz. Szczepionki są dobrowolne, nie mamy systemu zmuszania, więc możemy jedynie zachęcać i promować wiedzę, żeby jak najwięcej osób skorzystało ze szczepień.

Jeśli chodzi o nowych pracowników i pensjonariuszy w DPS, którzy nie są zaszczepieni, mogą zgłosić się do punktu szczepień, który wcześniej obsługiwał tę jednostkę albo gdziekolwiek się zarejestrować i zaszczepić. Natomiast, jeśli chodzi o zasady przyjmowania takich osób, to jest analogicznie jak teraz – negatywny wynik testu, osoby zaszczepione nie mają obowiązku odbywania kwarantanny, więc odbywa się to na dotychczasowych zasadach.

Przewodnicząca poseł Joanna Borowiak (PiS):

Bardzo dziękuję, pani minister. Jeszcze pani przewodnicząca Matysiak.

Poseł Paulina Matysiak (Lewica):

Dziękuję za te wyjaśnienia. Chcę tylko zapytać o jedną sprawę dotyczącą rozmów lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej w związku z tym pismem. Rozumiem, że pewnie po miesiącu państwo będą mieli te dane, natomiast mnie interesuje jedna kwestia.

To pismo jest utrzymane w tonie zachęcającym, żeby odbyć rozmowy. Jak rozumiem, lekarze z podstawowej opieki zdrowotnej nie mają obowiązku przeprowadzania rozmów dotyczących szczepienia z każdym pacjentem? Proszę o wyjaśnienie w tej materii. Drugie pytanie, czy w tym systemie, do którego mają dostęp lekarze, a także ministerstwo, państwo będą w stanie sprawdzić, z iloma osobami zostały przeprowadzone rozmowy? Jak to wygląda? W jakich miejscach, gminach, powiatach, ośrodkach kształtuje się ta sytuacja? Jeżeli to jest tylko zachęta i dobrowolność ze strony lekarzy, czy przewidują państwo nałożenie obowiązku na realizatorów świadczeń podstawowej opieki zdrowotnej, żeby taką konsultację odbyć z każdym seniorem? Teraz tylko zachęcamy, prosimy itd. Będę wdzięczna za wyjaśnienie tej kwestii.

Przewodnicząca poseł Joanna Borowiak (PiS):

Mam jeszcze pytanie, czy ktoś z gości łączących się z nami zdalnie chciałby zadać pytanie pani minister? To będzie ostatnia tura pytań. Bardzo proszę, pan doktor Rafał Sapuła, stały doradca Komisji.

Stały doradca Komisji Rafał Sapuła:

Pani przewodnicząca, państwo posłowie, pani minister, szanowni goście. Jako lekarz w czasie każdej wizyty staram się prowadzić edukację dotyczącą szczepień. Podczas rozmów zwróciłem uwagę, że wiodącą obawą pacjentów dotyczącą szczepień, szczególnie osób starszych, są ich choroby współistniejące. Tutaj też chcę zwrócić uwagę, że choroby współistniejące jak cukrzyca, nadciśnienie, choroba niedokrwienna serca nie są przeciwskazaniem do szczepień, a wręcz występowanie tych chorób powoduje zdecydowane podwyższenie ryzyka ciężkiego przebiegu COVID-19. Bardzo często słyszę również: „Ja i tak mało wychodzę z domu, więc jestem bezpieczny". Należy podkreślić rolę wychodzenia z domu jako profilaktyki przeciw depresji i możliwości unieruchomienia. Możliwość pójścia do rodziny, spotkania się z dziećmi, wnukami, kolegami, pójścia do kościoła też wydaje się niezwykle ważna. Uważam, że bardzo dużą rolę mogłyby spełnić kościoły i wielki apel do hierarchów kościoła, aby zachęcali do szczepień. Dziękuję bardzo.

Przewodnicząca poseł Joanna Borowiak (PiS):

Bardzo dziękuję, panie doktorze. Jeszcze o głos prosił pan Jerzy Płókarz z Krajowego Sztabu Ratownictwa Społecznej Sieci Ratunkowej. Bardzo proszę.

Prezes Krajowego Sztabu Ratownictwa Społecznej Sieci Ratunkowej Jerzy Płókarz:

Dziękuję, pani przewodnicząca. Wysoka Komisjo, szanowni państwo, pani minister. Chcę powiedzieć, że bardzo dobrze działa infolinia. Mieliśmy okazję przekonać się o tym, ponieważ pomagaliśmy starszym osobom, które na początku podchodziły sceptycznie do szczepień. Przyznam, że ja sam, bo już jestem seniorem, choć jeszcze się nim nie czuję, sprawdziłem, że bez najmniejszego problemu mogłem się zarejestrować, dzwoniąc na infolinię, a następnie zadzwoniłem, gdy przyszła informacja, że można przyspieszać termin. Bardzo sympatyczna osoba wskazała miejsca do wyboru, a także rodzaj szczepionki. To naprawdę działa.

Wydaje się istotne, żebyśmy wszyscy w swoim środowisku rozmawiali ze starszymi ludźmi, uświadamiali im potrzebę, nie tylko nieszkodliwość szczepionki, ale wręcz jej olbrzymią pożyteczność. W wyniku takich rozmów, które na co dzień przeprowadzamy, jako organizacja społecznych ratowników, bo mamy kontakt z bardzo dużą liczbą seniorów, widzimy efekty. Osoby, które na początku sceptycznie podchodziły do tej kwestii, w tej chwili już się zgłosiły i zaszczepiły. Dziękuję.

Przewodnicząca poseł Joanna Borowiak (PiS):

Bardzo dziękuję za ten głos. Poproszę panią minister o udzielenie odpowiedzi na pytania, które padły.

Podsekretarz stanu w MZ Anna Goławska:

Dziękuję za wypowiedź pana doktora, bo tak naprawdę w etyce lekarskiej powinno być uświadamianie i zachęcanie do dbania o zdrowie, o profilaktykę i szczepienie się. Zasadniczo lekarz podczas wizyty pacjenta, w szczególności osoby starszej czy przewlekle chorej, powinien przeprowadzać takie rozmowy.

Natomiast nie ma formalnego obowiązku, że musi być specjalna wizyta lekarska, podczas której takie uświadamianie ma miejsce. Na ten moment nie planujemy wprowadzać takiego obowiązku ze względu na to, że środowisko lekarskie bardzo otwarcie podeszło do tej sprawy. Liczymy, że w partnerskich rozmowach uda się nam tę sprawę załatwić. Podczas rejestracji czy własnego systemu pracy sami wykonują telefony lub poprzez wskazane osoby – i rozmawiają z tymi pacjentami. To nie jest nigdzie rejestrowane, natomiast oczywiście zrobimy taką analizę, poprosimy lekarzy o informację za okres 30 dni lub dłużej. Tak, warto wspominać, że choroby współistniejące nie są przeciwwskazaniem. Tym bardziej osoby, które mają takie choroby, powinny się zaszczepić, gdyż są bardziej narażone na negatywne skutki choroby. Dziękuję.

Przewodnicząca poseł Joanna Borowiak (PiS):

Dziękuję, pani minister. Myślę, że warto poczynić taką analizę, ale to może być trudne, jeżeli rozmowy lekarzy nie są rejestrowane, chociaż mam nadzieję, że lekarze gdzieś odnotowują taką rozmowę. To może być cenna informacja, na ile rozmowa lekarza pierwszego kontaktu POZ z seniorem odnośnie do szczepienia przekłada się rzeczywiście

na chęć zaszczepienia. Jak powiedziałam, wszystkim nam zależy na uzyskaniu zbiorowej odporności.

Bardzo dziękuję, pani minister, za przedstawienie materiału, udzielenie wyczerpującej odpowiedzi na przedstawione pytania. Stwierdzam, że Komisja przyjęła informację ministra zdrowia na temat realizacji programu szczepień dla osób w wieku 60+ do wiadomości. Dziękuję pani minister.

Teraz przechodzimy do kolejnego punktu dzisiejszego posiedzenia Komisji. Proszę o zreferowanie informacji przez pana Mariusza Cichomskiego, dyrektora Departamentu Porządku Publicznego w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji, a następnie pana insp. Piotra Kuleszę, zastępcę dyrektora Biura Prewencji Komendy Głównej Policji, oraz pana Roberta Koślę, dyrektora Departamentu Cyberbezpieczeństwa w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów. Chodzi o informację na temat ochrony osób starszych przed oszustwami oraz bezpieczeństwa seniorów w cyberprzestrzeni i zagrożeń dla seniorów wynikających z rozwoju technologii informatycznych.

Bardzo proszę, pan Mariusz Cichomski.

Dyrektor Departamentu Porządku Publicznego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji Mariusz Cichomski:

Pani przewodnicząca, szanowni państwo, szczegółowa informacja została przekazana Wysokiej Komisji w wersji pisemnej. Działania Policji, przede wszystkim w kontekście informacji przekazanej przez ministra spraw wewnętrznych i administracji, o tych działaniach chcemy mówić, w odniesieniu do zagadnienia, którego dotyczy temat, prowadzone są na dwóch płaszczyznach.

Jedna jest *stricte* związana z wykrywaniem i ściganiem sprawców przestępstw lub innych wykroczeń w tego rodzaju obszarze – mówimy wprost o zadaniach wynikających z art. 1 ust. 2 pkt 4 ustawy o Policji. Drugi obszar to działanie o charakterze *stricte* prewencyjnym z punktu widzenia nomenklatury policyjnej. To będzie tak zwana prewencja kryminalna, której celem jest zapobieganie przestępstwom, między innymi poprzez prowadzenie profilaktyki działań prewencyjno-profilaktycznych, przede wszystkim opartych na kwestii informowania i kontakcie z osobami, które potencjalnie mogą stać się celem działania sprawców przestępstw lub wykroczeń.

Dokonując oceny ostatniego roku z punktu widzenia prowadzenia tego rodzaju działań o charakterze prewencyjnym, musimy uwzględnić w świadomości, że z punktu widzenia działań profilaktycznych znaczącym utrudnieniem była sytuacja epidemiczna, która uniemożliwiała prowadzenie w pełnym zakresie działań o charakterze prewencyjnym poprzez bezpośredni kontakt z osobami starszymi, chociażby przez najróżniejsze akcje bezpośrednie czy udział w zajęciach organizowanych przez uniwersytety trzeciego wieku. Tak jak działo się to we wcześniejszych latach 2018–2019 r. Natomiast działania o charakterze prewencyjnym, mimo że w ograniczonym obszarze, też były prowadzone w ostatnim okresie.

Odnośnie do szczegółów bezpośrednich działań w obszarze prewencji, jeśli pani przewodnicząca pozwoli, poproszę o wypowiedź drugą osobę upoważnioną przez ministra spraw wewnętrznych i administracji, czyli pana insp. Piotra Kuleszę, zastępcę dyrektora Biura Prewencji Komendy Głównej Policji.

Zastępca dyrektora Biura Prewencji Komendy Głównej Policji Piotr Kulesza:

Dobry wieczór. Szanowna pani przewodnicząca, szanowni państwo posłowie, bezpieczeństwo seniorów, jako grupy społecznej wymagającej szczególnej ochrony ze strony państwa, jest jednym z głównych kierunków działań polskiej Policji. Fakt ten znalazł odzwierciedlenie w priorytetach komendanta Głównego Policji, określonych na lata 2021–2023. Chodzi dokładnie o priorytet trzeci – podniesienie efektywności działań Policji w celu realizacji oczekiwań społecznych. Wśród zadań służących realizacji tego priorytetu znajduje się zadanie polegające na dostosowaniu działań profilaktycznych do zdiagnozowanych zagrożeń społecznych, w tym również dotyczących seniorów.

Jeżeli mówimy o diagnozie, pozwolą państwo, że przytoczę kilka statystyk policyjnych. W 2020 r. na terenie Polski stwierdzono ogółem 786 234 przestępstwa, z czego liczba przestępstw, w wyniku których zostały pokrzywdzone osoby w wieku 65 lat i wię-

cej, wynosiła 42 391, to jest 5,4%. W 2020 r. stwierdzono 7786 oszustw popełnionych na szkodę osób w wieku 65 lat i więcej. Tak naprawdę to jest 18% wszystkich przestępstw popełnionych na szkodę tej grupy społecznej. Dla porównania w 2019 r. czynów tych stwierdzono 9049. Niewątpliwie cieszy odnotowany spadek liczby oszustw. Spośród wszystkich oszustw dokonanych na szkodę osób starszych najbardziej popularne przestępstwa, dokonywane na legendę: policjant, wnuczek, to 3479 czynów.

Jeżeli chodzi o tę kategorię oszustw, odnotowujemy utrzymanie tendencji w okresie trzech ostatnich lat na podobnym poziomie. Natomiast niepokojący jest wzrost strat poniesionych na skutek oszustw dokonywanych na wspomnianą legendę: policjant, wnuczek. W 2019 r. suma strat wynosiła 63,34 mln zł, a w ubiegłym roku wzrosła do wysokości 72,88 mln zł. W pierwszym kwartale bieżącego roku straty wynosiły ponad 18 mln zł. Przeliczając arytmetycznie wartość strat do liczby czynów, średnio senior, w wyniku powyższego przestępstwa, stracił kwotę 20 tys. zł. Pozostałe oszustwa dokonywane są przez przestępców innymi metodami, w tym w cyberprzestrzeni.

Szanowni państwo, najskuteczniejszą ochroną przed działaniami socjotechnicznymi wykorzystywanymi przez przestępców, zarówno w życiu realnym, jak i w sieci internet, jest permanentna edukacja potencjalnych ofiar, mająca na celu podniesienia świadomości wśród społeczeństwa na temat tego, w jaki sposób zidentyfikować wspomniane techniki, czyli generalnie, jak nie dać się oszukać. Nasze działania profilaktyczne realizujemy w formie tradycyjnej, jak przedstawił pan dyrektor Cichomski, mocno ograniczonej z uwagi na pandemię – na uniwersytetach trzeciego wieku, w klubach seniora, poprzez ogłaszanie apeli w kościołach katolickich czy wreszcie spotkania, kolportaż ulotek na ogródkach działkowych, przez spółdzielnie mieszkaniowe. Wykorzystujemy także media takie jak radio, telewizja oraz elektroniczne środki komunikacji, w tym strony internetowe, kanały społecznościowe – TikTok, Facebook Polskiej Policji czy kanał YouTube.

W 2019 r. Policja przeprowadziła łącznie na terenie całego kraju 400 inicjatyw profilaktycznych dedykowanych seniorom, natomiast w 2020 roku działań tych było 317. Inną formą kontaktu z seniorami były organizowane debaty społeczne pod nazwą „Porozmawiajmy o bezpieczeństwie – możesz mieć na nie wpływ". Jak powiedział pan dyrektor z Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, w 2019 r. odbyło się blisko 1 tys. bezpośrednich spotkań ze społeczeństwem, również z udziałem seniorów, którzy w takich przypadkach zawsze stanowią bardzo aktywną grupę. W 2020 roku wprowadzone obostrzenia nie pozwoliły nam na realizację tej formy spotkań.

Szanowni państwo, w naszych działaniach nie jesteśmy osamotnieni. W 2018 r. komendant Główny Policji zawarł porozumienie z prezesem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych o współpracy w zakresie przeciwdziałania zagrożeniom bezpieczeństwa obywateli. Jego głównymi celami są podniesienie poziomu bezpieczeństwa obywateli, w szczególności klientów ZUS, oraz podejmowanie wobec klientów wspólnych działań informacyjno-edukacyjnych i promujących zwiększenie świadomości społecznej na temat szeroko rozumianego bezpieczeństwa.

Kolejnym przykładem wspólnych działań na szczeblu centralnym jest porozumienie zawarte w 2018 r. przez komendanta Głównego Policji z Urzędem Ochrony Konkurencji i Konsumentów, ZUS oraz KRUS. Dotyczyły one współpracy czy kampanii społecznej „Seniorze, nie daj się oszukać!". W ramach kampanii seniorzy są przestrzegani przed nieroztropnymi zakupami towarów na pokazach czy zawieraniem umów z dostawcami prądu, gazu, telewizji kablowej czy usług telefonicznych. W obszarze cyberbezpieczeństwa Policja ściśle współpracuje z Naukową i Akademicką Siecią Komputerową NASK.

Szanowni państwo, jeżeli chodzi o kampanie dedykowane bezpieczeństwu w cyberprzestrzeni, one przeznaczone są dla ogółu społeczeństwa. Działania sprawcy nie są ukierunkowane na określoną grupę wiekową. Dla sprawcy wiek potencjalnej ofiary tak naprawdę nie jest znany. Wysyłając link na pocztę internetową, sprawca nie wie, kto jest odbiorcą jego wiadomości. Natomiast kampanie dotyczące cyberbezpieczeństwa realizowane były przez komórkę Komendy Głównej Policji, tj. Biuro do Walki z Cyberprzestępczością, jako najbardziej wyspecjalizowaną w tym zakresie. W 2018 r. odbyła się kampania pod nazwą „Przejmij kontrolę nad swoim cyfrowym życiem. Nie bądź ofiarą

cyberoszustw!”. W 2020 r. – „Zmień swój dom w bezpieczną cybertwierdzę”, a w listopadzie 2020 r. – „Jak przechytrzyć przestępców nadużywających możliwości zakupów online w tym sezonie świątecznym”. Wreszcie, w 2021 r. ukazało się „Kompendium – jak nie dać się oszukać w internecie”. Kompendium zawiera kompleksowe ostrzeżenia przed wszystkimi obszarami naszego funkcjonowania w wirtualnym świecie. Dotyczy ono zakupów w sklepach internetowych, aukcjach internetowych, korzystania z profili społecznościowych, dokonywania płatności w internecie, czyli mówimy o bankowości elektronicznej, niespodziewanej korespondencji mailowej czy SMS. Zachęcam serdecznie do zapoznania się z tym kompendium, ponieważ całościowo omawia poszczególne zagadnienia i zagrożenia, jakie grożą użytkownikowi internetu.

Jeżeli chodzi o seniorów, realizowane były działania z zakresu profilaktyki społecznej, związane z obszarami cyberzagrożeń. Przytoczę działania Komendy Głównej Policji we Wrocławiu „Senior online”, gdzie odbywały się spotkania na kanale YouTube. Komenda Wojewódzka Policji w Krakowie przygotowała kampanię „Seniorze, nie daj się oszukać!”. Przykład działań garnizonu mazowieckiego: „Aktywny i świadomy senior w świecie finansów” czy kampania „Seniorzy, oszustwo nie zna granic”, którą realizuje Komenda Wojewódzka Policji w Opolu.

Szanowni państwo, jak wspomniałem, tych działań i przedsięwzięć jest bardzo dużo. My jednak nie spoczywamy na laurach, planujemy kolejne działania, zamierzamy zwrócić się do jednego z operatorów telekomunikacyjnych w zakresie współpracy i kolportowania ulotek informacyjnych dotyczących metod działania sprawców oszustw wraz z rachunkami za usługi telefoniczne. Szczególnie chodzi o telefonię stacjonarną. Pragniemy również nawiązać współpracę ze Związkiem Banków Polskich w zakresie szkoleń pracowników banków dotyczących sposobu postępowania w sytuacji podejrzenia oszustwa metodą „na wnuczka”, „na policjanta”. Będziemy podejmowali również działania z Zakładem Ubezpieczeń Społecznych poprzez publikację artykułów w periodykach ZUS, między innymi „ZUS dla seniora”. Pragniemy zwrócić się do Episkopatu Polski z prośbą o odczytywanie komunikatów w kościołach. To już się dzieje, jednak zamierzamy podejść do zagadnienia całościowo.

Pragniemy również nawiązać współpracę z Polskim Związkiem Działkowców. Osoby starsze bardzo chętnie korzystają z tej formy wypoczynku, ukazują się periodyki, w których można zamieszczać nasze informacje, są gabloty ogłoszeniowe, gdzie można przedstawiać informacje o zagrożeniach. Cieszę się, że jest obecna pani minister zdrowia, którą również pozdrawiam. Chcemy nawiązać współpracę w celu dotarcia do pacjentów korzystających z leczenia uzdrowiskowego. Dobrze wiemy, że w sanatoriach przebywają osoby starsze i również tą przestrzeń chcielibyśmy wykorzystać do naszych działań profilaktycznych.

Reasumując, szanowni państwo, wydawałoby się, że osoby starsze nie są szczególnie zagrożoną grupą, co powiedziałem na początku, gdyż około 5% przestępstw jest dokonywanych na osobach starszych. Jednak, jak powiedziałem, to jest grupa wymagająca szczególnej ochrony i będziemy dokładali wszelkich starań, aby możliwie ograniczać tę przestępczość. Dziękuję bardzo.

Przewodnicząca poseł Joanna Borowiak (PiS):

Bardzo dziękuję, panie inspektorze, za przedstawienie dotychczasowych działań polskiej Policji w obszarze ochrony naszych seniorów przed oszustwami. Dziękuję za nakreślenie planów. Faktycznie, współpraca ze środowiskami aktywności seniorów jest niezwykle istotna.

Jak powiedział pan inspektor, pandemia trochę popsuła szyki. Bardzo cieszy to, że liczba przestępstw, oszustw skierowanych w stronę seniorów spadła z ponad 9 tys. do 7,7 tys. To daje nadzieję, że tendencja spadkowa utrzyma się, chociaż pandemia popsuła szyki, bo spotkania na żywo nie mogły się odbywać. Proszę zauważyć, że oszuści zaczęli wykorzystywać sytuację pandemii do tego, żeby wykazywać się swoją „twórczością”, dostosowywać sytuację do swoich potrzeb. Pojawiły się oszustwa związane ze szczepieniami, naciąganie, różnego rodzaju wyłudzenia informacji. Bardzo dobrze, że państwo nad tym czuwają. Wydaje się mi, że gdy wrócimy do normalności, czyli kon-

taktów interpersonalnych w szerszym gronie, szczególne znaczenie będą miały takie miejsca jak uniwersytety trzeciego wieku czy domy seniora. Wszystko jest istotne. Najlepiej można trafić do seniorów poprzez bezpośredni kontakt, ale także przez dystrybucję materiałów informacyjnych. Jeszcze raz bardzo dziękuję.

Zanim otworzę dyskusję, poproszę jeszcze o przedstawienie informacji pana Roberta Koślę z Ministerstwa Cyfryzacji. Bardzo proszę.

Dyrektor Departamentu Cyberbezpieczeństwa w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów Robert Kośla:

Dziękuję, pani przewodnicząca. Szanowni państwo, chciałem przedstawić informację Kancelarii Prezesa Rady Ministrów z działań ministra właściwego do spraw informatyzacji, ministra cyfryzacji. Wiele kwestii związanych z bezpieczeństwem zostało omówionych przez kolegów z Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, również przez pana insp. Kuleszę, natomiast bardzo istotne jest podkreślenie, że najistotniejszą kwestię związaną z zapewnieniem seniorom bezpieczeństwa w internecie jest podniesienie kompetencji cyfrowych.

Przede wszystkim realizujemy cele, które zostały zawarte w „Strategii cyberbezpieczeństwa Rzeczypospolitej Polskiej na lata 2019–2024". Zwracam uwagę na cel nr 4, który wskazuje na rozwijanie świadomości społecznych w kierunku bezpiecznego korzystania z cyberprzestrzeni. Mówiąc o zagrożeniach, które czyhają na seniorów – one nie różnią się zasadniczo od zagrożeń, z jakimi spotykają się inni użytkownicy internetu. Natomiast istotne jest to, na ile są budowane kompetencje cyfrowe seniorów. W materiale, który państwo otrzymali, oparliśmy się na danych zebranych przez Główny Urząd Statystyczny z opracowania „Społeczeństwo informacyjne w Polsce w roku 2020". Jeżeli chodzi o osoby powyżej 64. roku życia, to stanowią one grupę o najniższych kompetencjach cyfrowych ze wszystkich grup wiekowych. To oczywiście skłania nas do intensyfikacji działań związanych z podnoszeniem tych kompetencji, przede wszystkim podnoszeniem świadomości zagrożeń w internecie, czyli dotyczących podstawowych zasad ochrony własnych informacji, zasobów cyfrowych w internecie, czyli tzw. cyberhigieny.

Zwróćmy uwagę, ilu seniorów korzysta z internetu. Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego seniorzy stanowią coraz intensywniejszą grupę społeczną w internecie. W ubiegłym roku 40% Polaków w przedziale wiekowym 65–74 lata regularnie korzystało z internetu. Jeżeli przeanalizujemy ten trend z poprzednich badań, odsetek stale wzrasta i z badań GUS widać, że to jest około 5% rocznie, więc dość znacznie. Z drugiej strony, jakie są główne cele korzystania z sieci przez seniorów? Przede wszystkim internet wykorzystywany jest do poszukiwania informacji – 42% seniorów poszukuje informacji w internecie, a ponad 40% korzysta z internetu do komunikacji z innymi osobami. Również bardzo istotne jest to, że wzrasta procent seniorów korzystających z internetu w kontaktach z administracją publiczną. W 2020 r. 29% internautów było wieku 65–74 lat. Oczywiście nie tylko kontakty z administracją publiczną, ale również w coraz większym stopniu seniorzy korzystają z usług bankowości. W ubiegłym roku niemal 38% seniorów korzystało z elektronicznej bankowości.

Ciekawe badanie przeprowadził Związek Banków Polskich, który wykazał, że zdecydowana większość seniorów, ponad 50%, oceniło swoją wiedzę na temat bezpiecznego korzystania z internetu w bankowości internetowej jako przeciętną. Stąd również przyglądaliśmy się kwestii związanej z ochroną prywatności w sieci. Badania pokazały, że 44% seniorów korzystających z internetu podejmowało działania związane z ochroną swojej prywatności w sieci. Istotne jest również, to wynikało z raportu Biura Informacji Kredytowej, że seniorzy są grupą najbardziej niechętną do finansowania zabezpieczeń, między innymi w postaci zakupów programów antywirusowych. Natomiast jest trend pozytywny, że obecnie kupowane komputery są wyposażone w system operacyjny zaopatrzony w oprogramowanie antywirusowe, które nie wymaga ponoszenia jakichkolwiek opłat. Jakość tego oprogramowania do ochrony użytkowników indywidualnych jest w zupełności wystarczająca.

Chcę również zwrócić uwagę, że wiele podstawowych zagrożeń, na jakie mogą natknąć się seniorzy, może być łatwych do wyeliminowania. Mówiliśmy o cyberhigie-

nie, którą promujemy w kampaniach. Za chwilę jeszcze pokażę, jakiego typu kampanie zostały uruchomione. Zwracamy również uwagę, że podnosząc kompetencje cyfrowe, zwracamy także uwagę na propagowanie dostępności stron internetowych, aby strony internetowe, wykorzystywane do usług informacyjnych dla seniorów, rzeczywiście były dostosowane do standardów WCAG. To jest standard zwiększający dostępność serwisów internetowych.

Przechodząc do działań dotyczących cyfryzacji Kancelarii Prezesa Rady Ministrów, przede wszystkim te działania były skupione na zwiększeniu kompetencji cyfrowych, zwłaszcza jeśli chodzi o bezpieczeństwo sieci. Duża część tych działań była skupiona w ramach kampanii „e-Polak potrafi!" i dedykowanej jej części pod nazwą „e-Senior potrafi!". Celem tej kampanii była nie tylko edukacja, ale również międzypokoleniowa współpraca. Zachęcaliśmy młodsze pokolenia do wsparcia seniorów w zakresie wprowadzania do bezpiecznego korzystania z technologii cyfrowych, zatem kampanie były ukierunkowane również na osoby bliskie, dzieci i wnuków. Ambasadorką kampanii skierowanej do seniorów była pani Marta Manowska, popularna dziennikarka telewizyjna, prowadząca programy dla seniorów, między innymi „Sanatorium Miłości".

Poza kampaniami multimedialnymi publikowane są poradniki, umieszczane w dedykowanej zakładce na stronie gov.pl, między innymi w zakładce „Seniorze, spotkajmy się w sieci". Poza samymi kampaniami prowadzimy stałe działania informacyjno-edukacyjne, między innymi w ramach aktualności wydarzeń związanych z seniorami. Mówiąc o działaniach na rzecz seniorów, użytkowników internetu, przede wszystkim staramy się promować i współpracować z dostawcami urządzeń, oprogramowania, aby technologie były jak najbardziej odporne na nadużycia i ataki, co jest bardzo istotne, aby nie wymagać dużej wiedzy technicznej w zakresie bezpiecznego korzystania z tych środków.

Chcę jeszcze zwrócić uwagę na działania, które przewidujemy do realizacji w kolejnych latach, w ramach aktualnej wieloletniej perspektywy finansowej Unii Europejskiej. One będą prowadzone i finansowane z Funduszu Europejskiego na rozwój cyfrowy. To jest następstwo programu operacyjnego „Polska cyfrowa". W tej perspektywie finansowej mamy dedykowaną oś cyberbezpieczeństwa, to jest element drugiej osi. Prowadzone będą między innymi działania w zakresie wsparcia umiejętności cyfrowych. Są zalokowane duże kwoty na kontynuację kampanii edukacyjnych dla seniorów. Proszę państwa, chcę krótko pokazać, w jaki sposób te kampanie są obecnie pozycjonowane. Niestety, chyba nie mam uprawnienia do dzielenia ekranu, więc nie będę mógł państwu pokazać.

Jak powiedziałem, zwracamy uwagę na podnoszenie kompetencji cyfrowych. Kampanie „e-Polak potrafi!" są umieszczone na portalu gov.pl, również dodatkowe filmy w postaci dwu- lub trzyminutowych poradników, w jaki sposób skonfigurować i skorzystać z profilu zaufanego, w jaki sposób zalogować się do usług świadczonych przez administrację publiczną, w jaki sposób chronić swoje konta pocztowe, w jaki sposób chronić swoje konta w profilach społecznościowych. Również jest dedykowana kampania „Cyberbezpieczeństwo" na stronie gov.pl. Dziękuję bardzo.

Przewodnicząca poseł Joanna Borowiak (PiS):

Bardzo dziękuję, panie dyrektorze. Otwieram dyskusję. Czy ktoś z państwa posłów obecnych na sali chciałby zabrać głos? Pani poseł wiceprzewodnicząca Paulina Matysiak.

Poseł Paulina Matysiak (Lewica):

Dziękuję. Mam dwa pytania. Jedno jest skierowane do przedstawiciela Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji. Według danych, które są przedstawione w informacji, w 2020 r. liczba przestępstw, w wyniku których zostały pokrzywdzone osoby w wieku powyżej 65 lat, wynosiła 42 391, natomiast liczba oszustw popełnionych na szkodę osób w wieku 65 lat i więcej wynosiła 7786. Przed chwilą pani przewodnicząca wspominała tę liczbę. Jak wygląda wykrywalność sprawców tych przestępstw i oszustw? Ilu sprawców zostało ukaranych? Czy ministerstwo dysponuje szacunkowymi danymi odnośnie do zgłaszania przestępstw i oszustw przez osoby w wieku 65 lat i więcej, które są ich ofiarami? Jaki odsetek seniorów nie decyduje się zgłosić na Policji, że padły ofiarą oszustwa? Czy są takie szacunkowe dane?

Mam również pytanie do pana z Departamentu Cyberbezpieczeństwa. Według tych informacji najpoważniejszym czynnikiem, który wpływa na bezpieczeństwo seniorów w sieci, jest brak kompetencji cyfrowych. Ministerstwo oczywiście podejmuje działania, żeby wyeliminować ten czynnik. Większość działań podejmowana jest w ramach kampanii „e-Polak potrafi!". Pytanie, jak ministerstwo ocenia efekty tej kampanii? Jak państwo to robią? Jak przedstawia się skuteczność tych kampanii? Czy są jakieś wskaźniki? Czy mógłby pan opisać te wskaźniki, żeby ocenić skuteczność? Ewentualnie, czy są jakieś dane dotyczące takich efektów, ilościowe czy jakościowe? Jak to państwo robią? Dobrze, że te filmy i informacje są na stronie internetowej i można się z nimi zapoznać. Chętnie będę dzieliła się ze swoimi znajomymi seniorami, bo czasami w drobnych sprawach, np. jak zabezpieczyć portale społecznościowe, nie każdy o tym wie, a tutaj ma gotową informację. Jak państwo to oceniają? Czy są pomysły na inne tematy, które chcecie podejmować? Dziękuję.

Przewodnicząca poseł Joanna Borowiak (PiS):

Dziękuję, pani przewodnicząca. Mam pytanie do sekretariatu Komisji, czy są jakieś zgłoszenia od osób, które łączą się z nami zdalnie? Czy ktoś z państwa obecnych na sali chciałby jeszcze zabrać głos? Nikt z sali. Bardzo proszę, pan Jerzy Płókarz.

Prezes KSRSSR Jerzy Płókarz:

Dziękuję, pani przewodnicząca. Szanowni państwo, chcę podziękować Policji, resortowi spraw wewnętrznych za bardzo szeroką kampanię prewencyjną.

Niestety, jak wszyscy wiemy, można tłumaczyć starszym ludziom wielokrotnie. Mamy przypadki, gdzie jednej pani unieważnialiśmy umowę na dziesiąty telefon. Nie uczą się i dalej popełniają tego typu błędy. Jeżeli chodzi o banki, spotykamy się z sytuacjami, w których banki uratowały starszych ludzi przed utratą wszystkich należności. W jednym banku wypłacili starszej osobie pieniądze, ale zadbali, aby nie wyszła z tymi pieniędzmi. Wezwano policję i udało się uratować oszczędności całego życia. Jednak są banki, które nie są znane i w których ludzie lokują pieniądze. Parają się one głównie wspieraniem tzw. firm sprzedających i udzielaniem kredytów za pośrednictwem osób prowadzących prezentacje. Czy tutaj jest szansa dla Komisji Nadzoru Finansowego? Czy resort spraw wewnętrznych mógłby spowodować zwrócenie uwagi na tego typu praktyki, które niewiele mają wspólnego z etyką?

Jest również problem ścigania. Prewencja jest bardzo aktywna. Zresztą funkcjonariusze nie są osamotnieni, bo organizacje pozarządowe również prowadzą bardzo szeroką działalność w tym zakresie, natomiast spotykamy się z problemem lekceważenia rangi sprawy, gdy starsza osoba zwraca się o pomoc, bo została oszukana na prezentacji. Mówię o sytuacjach, w których dochodzi do ewidentnego wprowadzenia w błąd i nakłonienia starszej osoby do niekorzystnego rozporządzenia swoim mieniem. Czasami te sytuacje są lekceważone. Jest odmowa wszczęcia postępowania, ścigania takiej osoby już na etapie pierwszego zgłoszenia, nawet bez głębszego zapoznania się z dowodami, czy poprowadzenia chociażby wstępnego postępowania dowodowego po rozmowie ze starszą osobą. Myślę, że jest dużo do zrobienia. Jeżeli mogę pozwolić sobie na jakąkolwiek sugestię, apelowałbym o zwrócenie się do Ministerstwa Sprawiedliwości z prośbą, sygnałem, aby resort uczulił prokuraturę. Niby to są drobne oszustwa w stosunku do przestępstw typu mafie VAT-owskie, gdzie w grę wchodzą miliony złotych, ale dla starszego człowieka strata 7 tys. czy 12 tys. to jest tragedia życiowa.

Mam jeszcze pytanie do pana dyrektora z Komendy Głównej Policji. Chodzi o świeżą sprawę, z którą się spotkaliśmy i podejmujemy interwencję. Firma, która oszukała seniora, najprawdopodobniej jest ulokowana w Anglii lub Irlandii. Firma ta namówiła starszego człowieka do wpłacenia pieniędzy, twierdząc, że w ciągu kilku dni podwoją kwotę, odpowiednio inwestując. Po dłuższym okresie czasu zablokował dostęp do karty. Aby było śmieszniej, dał się namówić na podanie numeru swojej karty bankomatowej i kodu indentyfikacyjnego umożliwiającego dokonywanie transakcji. Zatem pobierali pieniądze z jego konta dowolnie, jak uważali. Gdy zaczął protestować, poinformowali go, że zarobił olbrzymią sumę w euro i musi zapłacić podatek w wysokości kilku tysięcy

euro, żeby można było przelać tę kwotę. Oczywiście udostępnił im kartę, znowu zabrano mu jakąś kwotę euro i już nie zobaczył pieniędzy.

Pytanie do pana dyrektora z Komendy Głównej Policji: czy istnieje jakaś szansa, żeby można było wszcząć postępowanie w stosunku do tych oszustów w ramach współpracy międzynarodowej z policją angielską czy irlandzką? Dziękuję bardzo.

Przewodnicząca poseł Joanna Borowiak (PiS):

Dziękuję bardzo. Jeśli nie ma więcej pytań, poproszę panów o udzielenie odpowiedzi, zgodnie z pytaniami, które padły, i zgodnie z panów kompetencjami. Może najpierw pan inspektor.

Zastępca dyrektora biura w KGP Piotr Kulesza:

Pani przewodnicząca, szanowni państwo, odpowiadając na pytanie pani przewodniczącej, wykrywalność przestępstw, oszustw metodą „na wnuczka”, „na policjanta” kształtuje się na poziomie 23%. Jest niezmienna od czterech lat, z lekkimi wahaniami. Mówimy o przestępstwach stwierdzonych, a nie osobach skrzywdzonych, bo nie zawsze ten stosunek jest 1:1.

Jeżeli następuje przestępstwo na szkodę małżeństwa, mamy małżeńską wspólność majątkową i w tym momencie pokrzywdzone są dwie osoby. Natomiast co do liczby osób, które nie zgłaszają przestępstw, trudno jest mi się odnieść, nie znamy jej, ale ona na pewno występuje. Są sytuacje, że ludzie wstydzą się swojego postępowania, po tym, gdy zorientują się, co się stało i nie zgłaszają się, co jest złe. Każde zgłoszenie powoduje, że możemy zadziałać i próbować ustalić sprawcę. Jeżeli chodzi o współpracę z policją irlandzką czy brytyjską, jak najbardziej, są takie formy współpracy, jesteśmy w Unii Europejskiej. W Komendzie Głównej Policji jest Biuro Współpracy Międzynarodowej. Dopytam tylko, czy to przestępstwo zostało już zgłoszone w jednostce polskiej Policji? Mam propozycję. Proszę o kontakt telefoniczny ze mną, może być jutro i ustalimy szczegóły. Dziękuję.

Prezes KSRSSR Jerzy Płókarz:

Uprzejmie dziękuję, panie dyrektorze.

Przewodnicząca poseł Joanna Borowiak (PiS):

Bardzo dziękuję. Było jeszcze pytanie do pana dyrektora z Departamentu Cyberbezpieczeństwa. Bardzo proszę, panie dyrektorze.

Dyrektor Departamentu Cyberbezpieczeństwa w KPRM Robert Kośla:

Bardzo dziękuję, pani przewodnicząca. Rzeczywiście, pytanie dotyczyło skuteczności kampanii, czy monitorujemy? Kampanie „e-Polak potrafi!”, „e-Senior potrafi!” były uruchomione w ubiegłym roku. Oczywiście elementem kampanii jest badanie, które teraz analizujemy. Raport z tego badania będzie opracowany w tym półroczu. Do końca czerwca otrzymamy raport skuteczności i będziemy w stanie państwu go udostępnić.

Oczywiście patrzymy również na wzrost liczby użytkowników poszczególnych usług, mamy również statystyki korzystania przez tych użytkowników z poszczególnych usług. Myślę, że analiza zgłoszeń incydentów, które są przekazywane do zespołu CERT, który odbiera informację o incydentach od obywateli, też pokazuje, że seniorzy w dużej części stanowią najmniej ufną grupę wiekową wobec treści znalezionych w sieci, co może też pokazywać doświadczenie życiowe, które skłania do bardziej krytycznej oceny, co znajduje się w internecie, w stosunku do zachowań, które obserwujemy u osób młodszych.

Jest jeszcze bardzo istotna kwestia ograniczania możliwości prowadzenia działań przestępczych, skupionych na oszustwach i wyłudzeniach. Od marca ubiegłego roku na wniosek i z inicjatywy pana ministra Zagórskiego zostało podpisane porozumienie z udziałem Urzędu Komunikacji Elektronicznej, operatorów telekomunikacyjnych, a także w ramach realizacji i współpracy z Biurem do Walki z Cyberprzestępczością. Prowadzone są przez zespół CERT analizy stron internetowych, które są wykorzystywane przez przestępców do wyłudzeń. To, co obserwowaliśmy w marcu ubiegłego roku – zagrożenia dla seniorów nie różnią się od zagrożeń innych grup wiekowych, ale bardzo często były prowadzone ataki z wykorzystaniem SMS, w których umieszczano linki

do stron specjalnie przygotowywanych przez przestępców w celu wyłudzenia danych do logowania do serwisów bankowych i wyłudzania innych informacji.

Od ubiegłego roku udało się nam wyeliminować 15 tys. stron założonych przez przestępców, tylko po to, aby wyłudzać dane użytkowników. To są działania prowadzone wspólnie z organami ścigania, w ramach koordynacji przez zespoły reagowania na incydenty bezpieczeństwa. Zatem zdecydowanie udało się nam zakłócić model biznesowy wykorzystywany przez przestępców. Oczywiście, jak powiedziałem, on nie jest ukierunkowany jedyne na seniorów, ale również na inne grupy wiekowe.

Bardzo szybko pokażę państwu to, co zostało uruchomione w ramach kampanii. Zachęcam do odwiedzin na stronie „e-Polak potrafi!" Oprócz tego jest dedykowana zakładka „e-Senior potrafi!". Jak powiedziałem o działaniach bieżących, to są działania przy okazji różnego rodzaju wydarzeń. Tutaj znajdą państwo informacje w ramach aktualności. Jest kampania wielopokoleniowa. Namawiamy młodych ludzi do pomocy najbliższym osobom do wejścia w technologie cyfrowe. Uczymy również, w jaki sposób korzystać z poszczególnych usług cyfrowych w administracji. Jak powiedziałem, to są kampanie, które obecnie są dostępne również w postaci materiału video. Tutaj mamy kampanię z udziałem pani Barbary – przepraszam, zapomniałem nazwiska. To są filmy dwu- lub trzyminutowe, które pokazują dokładnie, w jaki sposób ustrzec się przed zagrożeniami – między innymi film „Seniorze, spotkajmy się w sieci"; jakie zagrożenia czyhają w internecie. Przedstawione są prostym językiem.

Wspominałem o cyberhigienie. Są też poradniki pokazujące, jak korzystać z mediów społecznościowych, w jaki sposób chronić urządzenia mobilne, jak chronić się przed atakami phishingowymi, jak tworzyć bezpieczne hasła. To są informacje, które są publikowane. Publikujemy informacje, gdzie można zgłaszać wszelkiego typu incydenty czy podejrzane sytuacje. Można zgłaszać bezpośrednio na Policję, również do zespołów CERT Polska. Mówiłem o dedykowanej liczbie ostrzeżeń przed niebezpiecznymi stronami – od marca ubiegłego roku jest 15 tys. stron. To jest aktualny wygląd tej strony. Adresy, są umieszczone, zostały wygenerowane przez przestępców i są eliminowane przez operatorów telekomunikacyjnych, aby użytkownicy nie byli narażeni. Jeżeli jakiś użytkownik trafi na adres, który znalazł się na liście zastrzeżonych domen, uzyska informację, że strona stanowi zagrożenie i jest wykorzystywana do działań przestępczych. Dziękuję bardzo.

Przewodnicząca poseł Joanna Borowiak (PiS):

Bardzo dziękuję za przedstawienie informacji i udzielenie odpowiedzi na pytania. Stwierdzam, że Komisja przyjęła do wiadomości informację na temat ochrony osób starszych przed oszustwami oraz bezpieczeństwa seniorów w cyberprzestrzeni i zagrożeń dla seniorów wynikających z rozwoju technologii informatycznych. Bardzo serdecznie dziękuję panom.

Szanowni państwo, przed nami ostatni punkt dzisiejszego posiedzenia Komisji. Wszyscy państwo posłowie mieli możliwość zgłaszania tematów kontroli do prac Najwyższej Izby Kontroli na 2022 rok. Do sekretariatu Komisji wpłynęły zgłoszenia propozycji tematów. Dzisiaj odbyło się posiedzenie prezydium Komisji. Przedstawiamy państwu posłom dwa tematy wyłonione do przedstawienia właściwej Komisji jako propozycje dla NIK. Pierwszy temat: „Realizacja wieloletniego programu dedykowanego seniorom «Senior+»". To jest program dla jednostek samorządu terytorialnego. Drugi temat: „Realizacja programu rodzicielskiego świadczenia uzupełniającego «Mama 4+». Czy ktoś z państwa posłów ma uwagi? Nie słyszę, rozumiem, że państwo zaakceptowali.

Bardzo proszę, pani dyrektor Lidia Ułanowska.

Dyrektor Departamentu Polityki Senioralnej Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej Lidia Ułanowska:

Aktualnie trwa kontrola programu „Senior+". Być może było tak, że osoby proponujące temat nie były świadome, że kontrola została już zgłoszona w ubiegłym roku. Ona się rozpoczęła, jest już prowadzona w urzędach wojewódzkich, a od dwóch tygodni w ministerstwie. Warto o tym wiedzieć. Nie mówię, że chciałabym zmienić, ale byłoby źle, gdybym o tym nie powiedziała.

Przewodnicząca poseł Joanna Borowiak (PiS):

Pani dyrektor, bardzo dziękuję za informację. Zatem, jeśli ta kontrola jest aktualnie przeprowadzana, w sposób naturalny wykreślimy ten punkt. Pozostaje nam temat dotyczący realizacji programu rodzicielskiego świadczenia uzupełniającego „Mama 4+".

Szanowni państwo, stwierdzam, że Komisja przyjęła propozycję tematów kontroli do planu pracy Najwyższej Izby Kontroli. Bardzo serdecznie dziękuję państwu za udział w dzisiejszym posiedzeniu Komisji. Informuję, że porządek dzienny został wyczerpany. Zamykam posiedzenie Komisji.